

P R A V I L A O A L K I

Godine 1715. turska sila udari na Sinj u namjeri da osvoji ovo područje.

Junački branitelji okupljeni u krvlju poštrapanoj tvrđavi, tvrdo vjerujući u pomoć Blažene Djevice Marije, hrabro odbiše sve juriše neprijatelja koji na dan Velike Gospe napusti pitomu dolinu Cetine koja sačuva slobodu i dostojanstvo.

U znak zahvalnosti za uslišane molitve branitelja, redovnika, žena i djece i ostale čeljadi okruniše Sinjani svoju zaštitnicu uz zavjetni natpis: In perpetuum coronata triumphat - ano MDCCXV - Zauvijek okrunjena slavi slavlje - godine 1715.

Noseći sliku Čudotvorne Gospe Sinjske, od tada do danas, ginuli su Sinjani u sastavu mnogih vojni za različite države i vladare, sa željom da iz tih borbi izraste samostalna Hrvatska, ostvarena poslije slobodnih višestranačkih izbora 1990. godine, potvrđena krvavim ratom koji je prethodio međunarodnom priznanju 1992. godine.

Gajeći vitešku tradiciju viteštva, domoljublja i hrabrosti, u znak sjećanja na junačku pobjedu predaka 1715. godine, utemeljiše Sinjani zavjetnu igru Alku koja se skoro tri stoljeća trči na Alkarskom trkalištu ispod stare sinjske tvrđave, kao poticaj novim naraštajima da uvijek spremno i odlučno štite svoju domovinu Hrvatsku od svakojakih zavojevača.

Radi održavanja tradicije, čuvanja starih običaja, razvijanja slobodarskog duha i čuvanja vrijednih i izvornih narodnih nošnji, oružja, opreme i ukrasa koji ostadoše poslije bitke pod Sinjem, Viteško alkarsko društvo je Statutom utvrdilo zadatke, dužnosti i prava svojih članova i načela igranja viteške igre ALKE. Mnoge pojedinosti o načinu trčanja Sinjske alke, uvjetima održavanja, pravilima postupanja i ponašanja u tijeku izvođenja ALKE ostadoše u narodu Cetinske krajine i njegovim alkarima i alkarskim momcima duboko usađeni u srcima te se prenosiše s koljena na koljeno i očuvaše do današnjih dana, a da nisu pismeno zabilježeni ni utvrđeni, radi čega Skupština Viteškog alkarskog društva, na osnovi članka 23. i 65. Statuta Viteškog alkarskog društva, na sjednici održanoj 19. prosinca 1992. godine donosi ova Pravila o Alki.

P R A V I L A O A L K I

I. ALKA

ALKA je viteško natjecanje alkara u kojemu alkari, jašući na konjima gađaju kopljem alku.

ALKA se održava jedanput godišnje, u nedjelju u prvoj trećini kolovoza, tako da se Bara i Čoja održe u tom mjesecu.

Alka je od kovanog željeza, napravljena od dva obruča sa zajedničkim središtem. Veći obruč ima promjer 131,7 mm, a manji 35,1 mm mjereći njihovu unutarnju stranu. Obruči su međusobno povezani trima kracima koji idu od jednog obruča prema drugom i dijele prostor između obruča na tri jednaka dijela. Obruči i krakovi debeli su 6,6 mm i imaju oštar rub s one strane s koje se kopljem gađa u alku. Petlja za vješanje alke nalazi se na polovici jednog od tri jednaka luka većeg kruga alke.

II. TRKALIŠTE

1. ALKA se održava samo u Sinju i samo na stazi zvanoj Alkarsko trkalište, koja se nalazi na staroj cesti Sinj - Split, na prostoru od Velikog mosta (preko Goručice), odnosno od spomenika alkaru, prema staroj funtani (česmi) - Petrovcu, kako bijaše izabrano još prilikom osnutka ALKE.

2. Dužina trkališta, na dijelu odakle alkar otpočinje trku i gdje završava, iznosi oko 300 m. Širina trkališta je najmanje 5 m. S obje strane trkališta nalazi se čvrsta ograda visine oko 1 m, a iza ograde su tribine (palke) za gledatelje.

Na početku i na kraju trkališta određuje se poseban prostor na kome se za vrijeme natjecanja drže konji koji će sudjelovati u natjecanju (na početku trkališta), odnosno koji su već protrčali (na kraju trkališta). Na prostoru na kraju staze drže se još konji vojvode, barjaktara, ađutanta, pratilaca barjaka i konj edek, dok ne sudjeluje u povorci.

3. Na početku trkališta, nedaleko od Velikog mosta, kod spomenika alkaru, nalazi se Biljeg - trajno utvrđena oznaka od kamena od koje alkar počinje trku i odakle mu se računa vrijeme trke do alke. Na lijevoj, suprotnoj strani trkališta, točno sučelice Biljegu, nalazi se posebna oznaka, postavljena tako da Časni sud može jasno pratiti početak trke.

4. Na udaljenosti 160 m od Biljega, u pravcu Petrovca, zadjevena su dva stupa s desne i lijeve strane trkališta. Između stupova rastegnut je konopac debljine oko 20 mm, na kome iznad sredine trkališta visi alka koju alkar gađa jašući u punom trku na konju. Na lijevom stupu konopac je pričvršćen, dok se pri vrhu desnog stupa, u istoj visini, nalazi izdubljen otvor s koloturuom preko kojega je provučen konopac, tako da se konopac može slobodno kroz taj otvor provlačiti, odnosno dizati i spuštati radi namještanja alke. Konopac je rastegnut između stupova tako da visi u blagom luku iznad trkališta.

Na konopcu iznad sredine trkališta učvršćen je nosač od tvrdog drveta, dug 6 cm, koji s donje strane ima izdubljen otvor u koji se zadjene opruga koja lagano drži alku da je alkar kopljem, bez teškoća, može istrgnuti kada je pogodni.

Alka je postavljena na visini od 332 cm, računajući od sredine alke do zemlje.

5. Namještač alke stoji na sredini trkališta ispod alke i on namješta alku. Na svaki znak trube namještač alke se sklanja na lijevu stranu. O pasu nosi pričuvnu alku.

Pomoćnik namještača alke stoji kod desnog stupa koji drži alku. On po potrebi spušta i diže konopac da bi se alka mogla namjestiti.

Ako alkar odnese ili odbaci alku, pomoćnik namještača odmah spušta konopac i namještač istupa na sredinu trkališta i namješta alku za sljedećeg natjecatelja.

Pomoćnik namještača vuče konopac da se alka digne do određene visine. Da bi osigurao stalno istu visinu, pomoćnik namještača na konopcu učvršćuje poseban lanac (verige), koji služi za točno podešavanje visine konopca, odnosno alke.

Namještač alke ima štap dužine 322 cm, pomoću kojega umiruje alku dok pomoćnik vuče konopac. Pored toga štap mu služi kao mjera da je alka podignuta na određenu visinu.

Stupovi, konopac i štap namještača alke su sivomodre boje.

6. U blizini stupova, između kojih je rastegnut konopac za namještanje alke, s desne i lijeve strane trkališta, gledajući u pravcu Petrovca, izdignute su svečane lože. S desne strane trkališta je vojvodina loža u kojoj su mjesta za vojvodu i, iza vojvode su mjesta za članove Časnog suda, te iza njih mjesta za bilježnika suda i najavljiivača. Na sredini pročelja vojvodine lože obješen je veliki srebrni štit alkarskog vojvode. Izvještač preko zvučnika izvještava gledatelje o rezultatima natjecanja, eventualnim odlukama vojvode i Časnog suda, te daje i druga izvješća u svezi s natjecanjem.

7. Niže, ispred vojvodine lože, do trkališta je alkarska loža. U njoj su mjesta za barjaktara s barjakom i njegove pratioce, te alkare koji su završili svoju trku. Uz ogradu ispred alkarske lože na trkalištu stoje štitonoša i buzdovandžije.

8. Desno od vojvodine lože, na posebno za to uređenom prostoru, smještena je glazba. Ispred glazbe, uz ogradu stoje bubnjari (talambasači) i trubač.

9. Lijevo od vojvodine lože, na posebnom dijelu tribine, smješteni su predstavnici sredstava javnog priopćavanja.

10. Sučelice vojvodinoj loži, na lijevoj strani trkališta je svečana loža, u kojoj su mjesta za predstavnika pokrovitelja Alke, predsjednika Upravnog odbora VAD-a, gradonačelnika Sinja i druge značajne uzvanike.

Ispred ove lože, na niskom podiju do ivice trkališta stoje stari alkari i djevojke u narodnim nošnjama.

Na sredini prednje strane svečane lože, za vrijeme trčanja Alke, nalazi se slika s likom Čudotvorne Gospe Sinjske. S lijeve i desne strane Gospine slike Društvo može izlagati predmete iz svoje riznice.

11. Za vrijeme prova i Alke trkalište obvezno mora biti posuto pržinom (pijeskom) pomiješanim slanicom (sadrom), dovoljne debljine da se konji ne bi klizali po asfaltu.

12. Nakon što lože i tribine budu izgrađene, posebna komisija, sastavljena od tajnika VAD-a i stručnih osoba, pregleda čvrstoću i sigurnost lože i tribina, te daje svoju stručnu prosudbu da li će lože i tribine odgovarati svojoj svrsi i izdržati opterećenje. O tome komisija sačinjava zapisnik koji se pohranjuje u pismohrani VAD-a.

13. Na dane alkarskih svečanosti trkalište treba biti dobro uređeno, ukusno ukrašeno i okićeno zastavama i ćilimima. Lože moraju biti posebno ukrašene. Upravni odbor VAD-a bira poseban odbor koji će se brinuti o tome.

III. ODORA, OPREMA, ORUŽJE I UKRASI SUDIONIKA U ALKI

Uz alkarsko natjecanje, sjajna i bogata opremljenost svih sudionika u alkarskoj povorci jedan je od najljepših dijelova alkarskih svečanosti. U toj opremljenosti ostvaren je sretan spoj blistave nošnje i ratničke odore, oružja i opreme starih vitezova, bogate narodne nošnje i oružja cetinskih seljaka.

Opremljenost alkara i momaka sastoji se od većeg broja predmeta: odore, opreme, oružja i ukrasa. Tu se posebno ističe starinsko oružje, koplja i sablje, puške, kubure i noževi, te buzdovani i štit. Oni rječito govore o sredstvima i načinu borbe starih branitelja Sinja.

A l k a r i :

1. Svaki alkar oblači starinsku vitešku odoru u najljepšem sjaju. Ona se sastoji od sljedećih dijelova:

- Kalpak od crne i tamnosmeđe kunovine, valjkastog je oblika, nešto viši nego širi, sa svilenom crvenom podstavom i bijelom perjanicom od čapljin perja,

- Bijela košulja s jednostrukom jačicom (ovratnikom) i srebrnom filigranskom kopčom (majite),

- Gaće (jahaće hlače) od tamnomodre čoje s vezom na prednjem dijelu i srmenom srebrnom trakom niz šav s vanjske strane. Vezovi na prednjem dijelu izvezeni su u različitim narodnim motivima,

- Prsluk (krožet) je od brokata, damasta, veluda ili svile. Na prednjicama je ukrašen dijelovima od galuna, vezom od srme te srebrnim pucama (dugmadima),

- Pas alkara je od čiste svile s prugama u živim bojama dužine 4 m. Omata se oko struka tako da pokriva gornji rub gaća i donji rub prsluka,

- Čizme su crne boje sa sarama do ispod koljena. Vrhovi sara obrubljeni su srebrnim galunom i kitama od srme. Na petama čizama smještene su mamuze (ostruge),

- Dolama je od tamnomodre čoje duljine do listova. Na prednjem dijelu ukrašena je dijelovima od galuna, te vezom od srme, a na desnoj strani uz otvor je niz srebrnih

dugmadi. Na dnu rukava je ukras – preklop ukrašen brokatom, damastom ili čojom, te vezom od srme,

- Rukavice su končane – bijele. Alkari ih nose u svim prilikama osim za vrijeme natjecanja.

2. Alkari su oboružani kopljem i srebrom ukrašenim sabljama. Koplje je osnovno oružje alkara. Ono je od drveta, dugačko 290-300 cm, promjera 32,9 mm, a na njegovu vrhu je željezni šiljak dug 30 cm. Nešto ispod polovice koplja nalazi se "jabuka", nepomični drveni obruč koji štiti ruku od udara alke. Na dnu koplja nalazi se bat, zadebljanje u koje se stavlja olovo zbog uravnoteženja koplja prilikom gađanja. Koplje je obojeno sivomodrom bojom. O lijevom bedru alkaru visi sablja malo zavinuta. To je "krivoćorda" ili sablja "krivošija". Sablje su okovane srebrom i ukrašene reljefnim ili ugraviranim ornamentima.

3. Odore i ukrasi barjaktara, njegovih pratilaca i vojvodinog ađutanta ne razlikuju se ni u čemu od alkara natjecatelja.

Uz sablju, barjaktar u povorci nosi alkarski barjak, a njegovi pratioci i vojvodin ađutant jašu s isukanim sabljama.

4. Odora alajčauša je crne boje. On nosi kratku dolamu obrubljenu crnim krznom, priljubljenu uz tijelo i ukrašenu vezovima od srebrne srme na prednjoj strani i leđima. Prsluk mu je od bijele čoje, sprijeda ukrašen vezom od srebrne srme i srebrnim dugmadima. Gaće su bogato izvezene na prednjem dijelu, a rubovi sa strana i otraga također su izvezeni.

5. Odora vojvode razlikuje se od ostalih odora po tome što je ona tamnosmeđe boje i znatno bogatije ukrašena. U narodu se kaže: "Vojvoda je sav u zlatu." To tako i djeluje, jer su vezovi na dolami, krožetu i gaćama izvezeni zlatnom srmom, a zlatna su sva puca (dugmad) izrađena u filigranima. Kalpak što ga nosi vojvoda je od tamnosmeđe kunovine s perjanicom od čapljin perja. Sablja mu je zlatom okovana i bogato ukrašena.

6. Za vrijeme prova alkari nose lagane gaće za jahanje sa čizmama i bijelim košuljama kratkih rukava. U natjecanju za Baru i Čoju nose istu odjeću i obuću, ali s crvenom kravatom i jaketom tamnoplave boje.

7. Bogatoj i blistavoj nošnji, naoružanju i ukrasima alkara odgovara i oprema njihovih "vilovitih konja". Tu opremu čine uzda, oglavić, pusat (napršnjak), sedlo i abaja (prekrivač sedla).

- Preko uzde, na glavu konja postavlja se oglavić (naglavnjak), koji je ukrašen srebrnim ukrasima, a na prednjem dijelu tog oglavića, na čelu konja nalazi se jedna pločica na kojoj vise svilene rese u bojama.

- Preko prsiju konja, učvršćen za prednji dio sedla i za kolan, postavljen je pusat (napršnjak), ukrašen posebnim pločicama. Na spoju krakova pusata, a posred prsiju konja, nalazi se posrebrena kugla.

- Sedlo je od mekane štavljene kože. Na sedlima vojvodinog, barjaktarovog konja i konja edeka, uzengije (stremeni) su posebno ukrašene.

- Preko sedla prebačen je prekrivač – abaja, od crvene čoje koji seže do trbuha konja, ukrašen svilenim vezom i raznobojnim vunenim resama.

S preporukom veterinara, uz spomenutu opremu može se alkaru dopustiti da konju oko cjevanice ovije zavoj (bandaž).

Opremljenost konja na provama je obična, sa sedlom i uzdom bez ukrasa.

A l k a r s k i m o m c i :

Alkarski momci su naočiti, stasiti, kršni i plećati ljudi. Oni su pravi predstavnici dinarsko-cetinskih gorštaka. Momci u ALKI oblače starinsku bogatu narodnu nošnju i naoružani su starinskim oružjem. Odjeća i naoružanje sastoji se od sljedećih dijelova:

- Na glavi nose crvene kape s tamnim resama. Kape su obavijene šarenim ručnikom dužine oko 1,5 m koji je s desne strane zadjeven kiticom svježeg cvijeća.

- Bijela košulja je od pamučnog platna sa širokim rukavima i niskom jačicom zakopčanom majitama. Na dnu rukava i ispod vrata kopča se bijelim pucama (dugmadima).

- Gaće (hlače) su od domaćeg modrog sukna, ukrašene crvenim gajtanima. Pri dnu nogavica, otraga se kopčaju sa srebrnim sponama.

- Ječerma (prsluk) je od crvene čoje. Na prednjicama su prišite toke od srebra. Gornji dio toka sačinjavaju jednodijelne, dvodijelne i trodijelne ploče, a donji dio niz paralelnih srebrnih puca jednostavnih i dekoriranih. Na nekim ječermama su prišiveni srebrni kolutovi. Na jednoj ili obje strane uz otvor je niz srebrnih puca.

- Kumparan (koparan) je od tamnosmeđeg domaćeg sukna optočen crvenim gajtanima i crvenim kitama. Kumparan se ne oblači već se nosi gizdavo prebačen preko lijevog ramena.

- Strukani pas je isprepleten od crvene vune. Dug je oko 4 m te se omata oko struka tako da pokriva gornji dio gaća i djelomično donji dio pripašnjače.

- Oko struka je bogata kožnata pripašnjača na listove u koju se zadijevaju dugi handžar ili jatagan, te dvije male, bogato ukrašene puške ili kubure. Uz pripašnjaču su i fišeklije. Na lijevom ramenu momak nosi dugu pušku kremenjaču, držeći je za cijev lijevom rukom.

- Momci su obučeni u vunene čarape preko kojih oblače vezene terluke, a na njih opanke - oputaše, odozdo izrađene od suhe goveđe kože i odozgo opletene oputom.

2. Alkarski momci na Bari nose bijele košulje, obične tamne gaće i obične plitke cipele, a na Čoji od momačke odore nose košulju, gaće, pas, opanke te crvenu kapu s resama.

3. Arambaša nosi odoru i oružje slično alkarskom momku samo je mnogo bogatije. Na jačici nosi pozlaćene majite, a ječerma mu je obložena pozlaćenim pločicama, tokama i na desnoj strani ječermice ima šest velikih pozlaćenih kolutova. Kumparan je sav od crvene čoje, ukrašen zlatnom srmom. U pripašnjaču su zadjevene

bogato ukrašene kubure, jatagan, lula s kamišom i željezne mašice. Arambaša nosi pas od raznobojne svile.

4. Štitonoša i buzdovandžija kao i vodiči edeka su obučeni i naoružani kao i ostali momci samo ne nose duge puške-kremenjače na ramenu. Buzdovandžije nose na lijevom ramenu po jedan buzdovan, štitonoša štit ispred prsiju, a vodiči konja edeka drže u rukama dizgine edeka kojega vode.

5. Bubnjari, trubači, namještač alke i njegov pomoćnik, te pucač mačkula na Gradu obučeni su u jednostavnu narodnu nošnju koja je skromnije ukrašena. Na glavi nose crvene narodne kapice s dužim resama, a oko struka imaju obavijen crveni pas.

6. Oprema konja edeka je slična opremi ostalih konja, ali je znatno bogatije ukrašena. Uzde su jake i imaju duge dizgine za vođenje. Oglavić je dopunjen kožnim pokrivačem vrata sa srebrnim ukrasima, zajedno sa srebrnim lancem na kojem visi kuglica – zvončić. Pusat je posebno bogato ukrašen srebrnim pločicama. Sedlo je turskog porijekla s umetnutim srebrom i sedefom na drvenim dijelovima i s turskom posedlicom. Uzengije (stremeni) su lijevane i posebno ukrašene, a na gazištu uzengije nalazi se oblik alke. O sedlu visi par kuburlija od čoje, ukrašenih srebrnim vezom u kojima su zadjevene dvije posrebrene kubure. O sedlu s desne strane visi sablja, srebrom okovana.

Č a s n i s u d :

1. Članovi Časnog suda obučeni su u svečana tamna odijela, a na lijevoj strani prsiju nalazi se plava svilena ruža s dvjema plavim visećim vrpcama.

2. Bilježnik Časnog suda obučen je u svijetlosmeđe, a izvještač u svijetloplavo odijelo.

IV. PRIPREME ZA ALKARSKE SVEČANOSTI

P r o v e

Prije ALKE, oko četiri mjeseca, započinje zajedničko probno jahanje svih alkara, a datum početka prova određuje vojvoda.

Za to vrijeme uvježbava se držanje alkara na konju – u hodu, kasu i galopu te uvježbava vještina alkarskog jahanja.

Pod alkarskim jahanjem podrazumijeva se pravilno i mirno jahanje u sedlu s jednakim opterećenjem na obje karlične kosti i razrezu, pri čemu su butine povučene što više prema nazad, a koljena isturena što niže (duboko jahanje).

Pri tome alkar se mora čvrsto držati u sedlu, prirodno opuštenih mišića da može brzo reagirati.

Kod kretanja konja "hod-kas-galop" sjedi u sedlu mirno prateći kičmom kretanje konja.

U punom galopu kad gađa alku alkar sjedi u sedlu mirno i uspravno, bez naginjanja i dizanja na uzengije.

Istodobno s uvježbavanjem alkara na ovim pripremama uvježbavaju se i konji za radnje koje će izvoditi na trkalištu.

Najmanje 15 dana prije Alke počinju prove alkara na alkarskom trkalištu. Tada alkari uvježbavaju gađanje u alku, dolazak i odlazak s trkališta, polazak s Biljega (uz mjerenje vremena trajanja trke), zaustavljanje konja pred alkom, spuštanje alke s koplja i dr.

U provama na trkalištu obvezno sudjeluju svi alkari. Na provama na trkalištu alajčauš jaše i gađa prvi.

Tri mjeseca prije trke počinju okupljanja alkarskih momaka. Alkarski momci pomažu u timarenju alkarskih konja, uvježbavaju opremanje konja kako za prove tako i za Alku, pomažu u poljodjelskim radovima i skupljanju hrane za konje.

Najmanje 4 dana prije Alke, na provama na trkalištu, zajedno s alkarima sudjeluju i momci koji uvježbavaju korak, način oblikovanja momačke povorke, prihvaćanje koplja od alkara, te način rasporeda na trkalištu prigodom Alke.

Za vrijeme prova alkari i alkarski momci uvježbavaju alkarski pozdrav himni, zastavi, uzvanicima, Časnom sudu te za druge prigode.

Dok svira himna alkari kopljanici na konjima pozdravljaju spuštenim kopljem, pratioci na konjima isukanim sabljama oborenim prema zemlji, vojvoda desnom rukom na sljepoočnici, barjaktar blagim otklonom barjaka udesno, momci u stavu mirno s puškom ili buzdovanom preko ramena.

Alkari i vojvoda, ako nisu na konjima, pozdravljaju desnom rukom na sljepoočnici, a lijevom držeći za dršku sablje, dok momci pozdravljaju na način iz prethodnog stavka.

Isto se pozdravlja i u prigodi podizanja i spuštanja zastave.

Prigodom pozdrava u mimohodu na konjima alkari konjanici pozdravljaju okretanjem glave na onu stranu koga pozdravljaju kopljem, odnosno sabljom oborenim prema zemlji, oštrim pogledom.

Ako alkarska povorka sudjeluje u mimohodu bez konja s alkarskim barjakom, isti se nosi na čelu povorke.

Nositelj barjak nosi na desnom ramenu pridržavajući ga desnom rukom.

Ako pozdravlja, barjak se isturi blago naprijed.

V. UVJETI ZA IZBOR ALKARA I ALKARSKIH MOMAKA ZA ALKU

Sudjelovanje u Alki je dragovoljno i za svakoga predstavlja posebnu čast i priznanje. Izboru alkara i alkarskih momaka za sudjelovanje u Alki uvijek se pridaje

posebna pozornost i briga kako organa VAD-a, tako i društvene zajednice i naroda Cetinske krajine.

Tijekom proteklih godina uvijek se nastojalo održavati i isticati visoki stupanj hrabrosti, slobodoljubivosti, junaštva, kao i vještinu, ponos i plemenitost sudionika Alke. To je omogućilo da se alkarska tradicija stvara i očuva, i da joj se danas, u suvremenim uvjetima, jamči sigurna budućnost.

Da bi se upotpunili i utvrdili svi do sada, predajom preneseni ili zapisani uvjeti za izbor alkara i alkarskih momaka, te da bi nepristranost izbora i stalnog poboljšanja visokih svojstava viteških natjecanja bila zastupljena do najvećih mogućnosti, utvrđuju se sljedeće osobine i uvjeti za izbor:

1. Opći uvjeti za izbor alkara i alkarskih momaka

Alkar je onaj koji jaše na konju u alkarskoj povorci i obučen je u alkarsku odoru.

Alkarski momak je pješak u alkarskoj povorci koji je obučen u bogatu narodnu nošnju.

Pravo izbora za sudjelovanje u Alki imaju članovi Viteškog alkarskog društva, koji pored općih ispunjavaju i sljedeće posebne uvjete:

- da su hrvatske narodnosti i da uživaju ugled u svojoj sredini, Alkarskom društvu i Cetinskoj krajini,

- da su djelatni u VAD-u i drugim društvenim organizacijama,

- da detaljno poznaju Statut i pravila VAD-a te da odgovorno ispunjavaju obveze člana VAD-a,

- da njeguju, čuvaju i na mlade prenose tradicije i vrline Sinjske alke, i da dolično predstavljaju i čuvaju njezin ugled,

- da su ovladali znanjima i vještinama nužnim za odgovarajuće dužnosti u Alki i da ih stalno unapređuju, čuvaju i razvijaju,

- da ispunjavaju utvrđene programe priprema za alkarska natjecanja i druge odluke VAD-a usmjerene na podizanje kvalitete Alke,

- da njeguju prijateljske međusobne odnose te odgovorno skrbe očuvanju najveće tradicije naroda Cetinske krajine,

- da svojim izgledom i držanjem udovoljavaju očekivanjima naroda Cetinske krajine,

- da prihvaćaju isključiva prava VAD-a na povijesnu, kulturnu i umjetničku zaštitu cjelokupne alkarske opreme, oružja i odora, te da ih ne smiju koristiti u osobne svrhe,

- da odluke o izboru sudionika u Alki i njihovu rasporedu temeljene na ovim pravima uvažavaju bez pogovora i s razumijevanjem.

U odabiru alkara i momaka mora se skrbiti za stalno pomlađivanje sastava sudionika i osiguravanje budućnosti Alke. Svake godine u pravilu se omogućuje sudjelovanje najmanje jednog kopljanika novaka.

Izbor alkara i momaka vrši se svake godine.

Razlozi koji ograničavaju izbor za sudjelovanje u Alki:

- osobe koje svojim postupcima i ponašanjem ne mogu biti primjer za ugled ili isticanje u odgojnom pogledu,
- ukoliko unose razmirice u međusobne odnose ili ne pokazuju dovoljno dostojanstva, primjereno ugledu alkarske tradicije i slobodarskom duhu Cetinske krajine,
- neozbiljnost i neprilično držanje alkara ili momaka za vrijeme prova na trkalištu,
- oštećivanje ili gubljenje dijelova alkarske ili momačke odore i opreme ili opreme konja, kao i starog oružja i drugih vrijednosti zbog nemarnosti i nebrige. Uz to navedeno povlači i materijalnu odgovornost.

Članovima VAD-a koji naprave spomenute ili druge prijestupe koji odudaraju od društvene tradicije viteštva, slobodarstva, hrabrosti i prihvaćenih društvenih odnosa, može od strane VAD-a biti izrečena mjera uskraćivanja sudjelovanja u Alki na određeno ili neodređeno vrijeme.

2. I z b o r a l k a r a

Članovi koji žele biti izabrani za alkara, osim navedenih općih uvjeta i odlika, moraju još biti vješti i uvježbani jahači sposobni sigurno vladati konjem, kao i da imaju sposobnost umješnog vladanja kopljem i gađanja alke. Ispravno jahanje i ljepota držanja na konju, primjereno držanje koplja i rezultati gađanja, te hrabrost i odvažnost, osnovni su uvjeti izbora dobrog alkara.

Ukupnošću svih ovih uvjeta osigurava se najveći doseg i postiže željeni izgled neustrašivih vitezova.

Sposobnost i vještina jahanja usavršava se ne samo obavljanjem alkarskih priprema već i jahanjem mimo utvrđenog programa.

Program priprema i jahanje alkarima svake godine utvrđuje Upravni odbor VAD-a na prijedlog alajčauša.

Neispunjavanje obveza utvrđenih programom priprema, odnosno njihovo nepotpuno izvršavanje, bez valjanih razloga, umanjuje izgled alkara za natjecateljski izbor.

Član VAD-a koji želi biti izabran za alkara mora njegovati ispravan odnos i brigu prema konju. U ovo spada ispravno jahanje, ispravno podešavanje konjske opreme, timarenje i briga o zdravstvenom stanju konja.

Članovi VAD-a koji se biraju za alkare ne mogu tjelesnom težinom prelaziti uobičajene mogućnosti alkarskog konja, pri čemu težina može odstupiti najviše 10% u odnosu spram visine preko 100 cm.

Ispunjenje programa priprema alkara ocjenjuje alajčauš.

3. I z b o r a l k a r s k i h m o m a k a

Uz navedene opće uvjete, članovi VAD-a za izbor momka moraju ispunjavati još i sljedeće:

- da vanjskim izgledom, visinom i izrazom lica, dostojanstvenim držanjem i odrješitošću najbolje odgovaraju zahtjevima momačke dužnosti,
- da imaju razvijen osjećaj za koračanje u taktu glazbe,
- da odgovorno ispunjavaju program priprema za momke koji utvrđuje Upravni odbor VAD-a na prijedlog arambaše,
- da imaju odgovoran odnos prema svojim obvezama i da čuvaju opremu i imovinu VAD-a.

Pri konačnom izboru momaka mora se imati u vidu i zastupljenost raznih područja Cetinske krajine.

4. Dužnosti i prava alajčauša, arambaše i vojvode u izboru i pripremama alkara i momaka

Alajčauš

- odgovoran je za nepristrano i pravedno vrednovanje članova VAD-a za izbor alkara prema uvjetima navedenim u ovim pravilima,
- brine se za razvijanje prijateljskih odnosa među alkarima i u alkarskoj četi, te potiče odgovornost alkara u odnosu na ciljeve i zadatke VAD-a,
- vodi potrebne bilješke o izvršavanju obveza i zadataka članova VAD-a za izbor alkara i sprovođenju utvrđenog programa priprema,
- brine se o odnosu članova VAD-a koji se pripremaju za alkare prema konjima i opremi,
- prati i nadzire ponašanje alkara za vrijeme prova te bilježi svaku neprimjerenost iskazanu prema konju, drugom alkaru ili gledatelju,
- osobno rukovodi provama alkara pri čemu mu pomaže njegov zamjenik, a sam je odgovoran za uspješno organiziranje i obavljanje prova,
- određuje alkarima opremu i oružje, te vrši raspored konja alkarima. U slučaju da konj učestalo ne izvršava zahtjeve jahača, alajčauš može vršiti izmjene rasporeda konja među alkarima,
- predlaže vojvodi popis za izbor alkara i sudionika Alke.

Arambaša

- odgovoran je za nepristrano i pravedno vrednovanje članova VAD-a za izbor alkarskih momaka prema uvjetima navedenim u ovim pravilima,
- brine se o razvijanju prijateljskih odnosa u momačkoj četi,
- utječe na jačanje odgovornosti alkarskih momaka u odnosu na ciljeve i zadatke VAD-a,
- vodi potrebne bilješke o izvršavanju obveza i zadataka po programu priprema za izbor momaka i brine se o sprovođenju utvrđenog programa,
- rukovodi provama momaka i odgovoran je za njihovo ponašanje i nastup u povorci pri čemu mu pomaže zamjenik,
- raspoređuje momačku opremu, odoru i oružje prema zahtjevima mjesta koje momak ima u Alci,
- podnosi vojvodi popis članova za konačan izbor alkarskih momaka.

Vojvoda

- na osnovi Statutom utvrđenih prava, obveza i odgovornosti, vrši nadzor nad pripremanjima članova VAD-a za izbor alkara i alkarskih momaka,
- na prijedlog alajčauša utvrđuje konačan sastav čete alkara najmanje pet dana prije Alke,
- na prijedlog arambaše utvrđuje konačan sastav čete momaka najmanje tri dana prije Alke,
- bira između alkara i određuje svog ađutanta, barjaktara i pratitelja barjaka, najmanje pet dana prije Alke,
- svake godine izdaje svečanu zapovijed o održavanju Alke.

U svečanoj zapovijedi vojvoda propisuje i utvrđuje sljedeće: datum i početak natjecanja za Baru, Čoju i Alku, pucanje mačkula i budnicu, vrijeme posjeta Gradu – tvrđavi, poziv uzvanicima, vrijeme okupljanja alkara i momaka uoči svečanosti, poziv Časnom sudu, vrijeme i mjesto vršenja smotre, redoslijed sudionika u alkarskoj povorci, te proglašavanje pobjednika Bare, Čoje i slavodobitnika Alke.

Za svoj rad alajčauš, arambaša i vojvoda odgovaraju Upravnom odboru VAD-a, Skupštini VAD-a i narodu Cetinske krajine, te izvještavaju Upravni odbor VAD-a o tijeku priprema.

Članovi Časnog suda, pored svojih Statutom utvrđenih ovlasti, u tijeku priprema, savjetima i prijedlozima pomažu vojvodi, alajčaušu i arambaši radi što boljeg izbora sudionika u Alki i njihove sveukupne pripreme.

VI. ALKARSKE SVEČANOSTI

Za dane alkarskih svečanosti Sinj je okićen i ukrašen zastavama, cvijećem i ćilimima. Na "Gradu" se vijori zastava Republike Hrvatske, na Kamičku zastava Čudotvorne Gospe Sinjske, a na Žankovoj glavici alkarski barjak.

Upravni odbor, svake godine uoči alkarskih svečanosti, poduzima posebnu akciju za ukrašavanje Sinja. U tom pogledu daje prijedloge Upravi grada da se založi da čitav Sinj bude svečano urešen i da građani okite i ukrase prozore i balkone svojih kuća zastavama, narodnim ćilimima i cvijećem.

Da bi svečanosti doista bile izraz općenarodnog veselja i zabave, slične aktivnosti sprovode se u čitavoj Sinjskoj krajini.

Upravni odbor VAD-a potiče odgovarajuće ustanove u Gradu Sinju da za vrijeme alkarskih dana upriliče prikladne kulturne, umjetničke i športske priredbe, te da se poduzmu svestrane mjere kako bi se svečano u dolično obilježili i proveli alkarski dani.

Bara i Čoja

1. Natjecanje za Baru i Čoju odvija se po istim pravilima kao i natjecanje za ALKU.

U svakoj trci na dan ALKE alkari slijede jedan za drugim redom koji odredi vojvoda na prijedlog alajčauša, tako da prvi trči zamjenik alajčauša, a alajčauš posljednji. Na Bari i Čoji alajčauš trči prvi, a njegov zamjenik posljednji.

Svakom alkaru arambaša iz čete momaka dogovorno s alkarom određuje po jednog momka koji mu pomaže u tijeku alkarskih svečanosti.

2. Dva dana prije Alke (u petak) natječe se za Baru. U tom natjecanju sudjeluju svi alkari i momci koji su odabrani za sudjelovanje u ALKI. Nakon završetka natjecanja vojvoda proglašava pobjednika i predaje mu znamenje pobjede na način kao i na ALKI.

Pobjednik natjecanja za Baru dobiva novčanu nagradu i brončanu alku, a u povorci kroz Sinj, na svom koplju, prenosi znamenje pobjede – 200 centimetara zelenog sukna.

Pobjednika Bare u alkarskoj povorci kroz Sinj prate svi alkari, a on jaše na čelu alkara, u pratnji između dvojice alkara koje sam izabere.

3. Dan prije alke (u subotu) održava se natjecanje za Čoju. U natjecanju za Čoju sudjeluju svi alkari i alkarski momci koji su odabrani za sudjelovanje u ALKI.

Vojvoda proglašava pobjednika natjecanja za Čoju na isti način kao i na ALKI.

Alkar koji bez valjanog razloga izostane s natjecanja za Baru ne može sudjelovati u natjecanjima za Čoju i ALKU.

Dobitnik Čoje dobiva novčanu nagradu i srebrnu alku, a osim toga, u znak sjećanja na stare običaje, u povorci kroz Sinj, kao znamenje pobjede na koplju prenosi crvenu čoju duljine 311 cm.

U povorci kroz Sinj pobjednika Čoje prate svi alkari i alkarski momci. Pobjednik jaše na čelu povorke alkara u pratnji između dvojice alkara koje sam izabere.

4. Alkar koji bez valjanog razloga izostane s natjecanja za Čoju ne može sudjelovati u natjecanju za ALKU.

5. U natjecanju za Baru i Čoju svi alkari trče i treću trku bez obzira na broj osvojenih punata u prve dvije trke.

6. Alkarska povorka na Bari i Čoji ista je kao i na ALKI, a sudionici opremljeni kako je propisano za Baru i Čoju. Barjaktar jaše bez barjaka.

7. Članovi Časnog suda sudjeluju na Bari i Čoji kao i na ALKI.

8. Na Bari i Čoji pucaju mačkule kod dolaska na trkalište i prigodom proglašavanja pobjednika, a glazba svira kad alkar pogodi u sridu.

ALKA

1. Kao znak početka svečanosti na dan ALKE, ujutro u šest sati s Grada počinju pucati mačkule, a gradska glazba svira budnicu glavnim ulicama Sinja. Poslije budnice glazba odlazi na Grad gdje se okupljaju alkari, momci i narod. Tom se prigodom održava misno slavlje u kojem su u svečanim odorama nazočni svi alkari iz pratnje, zajedno sa svojim momcima. Tu se oživljavaju sjećanja na junačku i slavnu pobjedu nad osmanlijskom vojskom i na borbe za slobodu Cetinske krajine. Potom uz glazbu, pjesmu i igru počinje narodno veselje.

2. Tijekom jutra vojvodin ađutant, u ime vojvode, sa svojim momkom u kočiji obilazi i poziva na ALKU predstavnike svjetovnih, crkvenih i vojnih vlasti.

3. Dva sata prije početka ALKE tri trubača i tri bubnjara pozivlju s Kamička alkare i momke da se u svečanoj odori i naoružani okupe kod alajčauša. Jedan trubač je okrenut prema Ruduši, drugi prema Čugurinoj glavici, a treći prema Sinjskom polju.

Prije poziva alkarski momci u punoj spremi odlaze svaki kod svog alkara i pomažu mu u pripremi za natjecanje i u opremanju konja.

4. Na trubin zov, alkari na razigranim konjima i s kopljima u rukama, u pratnji svojih momaka, upućuju se iz svojih kuća na mjesto okupljanja kod alajčauša. Tu se okupljaju i trubači i bubnjari.

Istodobno okupljaju se u alkarskim dvorima, kod vojvode, i članova Časnog suda, barjaktar s pratiteljima, ađutant vojvode i njihovi momci, te vodiči s edekom, štitonoša i buzdovandžija.

Tu vojvoda pozdravlja i prima predstavnike pokrovitelja ALKE. Nazočni alkari i momci dočekuju pokrovitelja u mimohodu, alkari s desne, momci s lijeve strane, pojedinačno se pozdravljaju s predstavnikom pokrovitelja.

5. Kad se alkari i momci okupe kod alajčauša, poslije kraćeg odmora, arambaša vrši smotru alkarskih momaka poredanih u dva reda, a alajčauš alkara i njihovih konja. Za vrijeme smotre alkari su poredani u jednom redu, u stojećem stavu, držeći desnom rukom konja s lijeve strane.

Kad alajčauš utvrdi da su svi alkari i njihovi konji potpuno ispravno opremljeni za natjecanje, pojahuje konja s kojeg izdaje naređenje "jaši". Kad svi alkari pojašu konje

ostaju poredani u jednom redu, alajčauš se okreće s konja i spuštenim kopljem za pozdrav prema momačkoj četi odakle mu pristupa arambaša s puškom na ramenu i izvještava ga: "Četa momaka je spremna za natjecanje". Kad primi izvješće od arambaše, alajčauš izdaje naredbu za pokret alkarske povorke.

Poslije smotre momci se svrstavaju utvrđenim redom u četvoricu momaka, a alkari u četvoricu alkara, pa se povorka upućuje u alkarske dvore i to ovim redom:

- momci u dvoredu na čelu s arambašom koji stupa između prva dva momka, a između zadnja dva momka stupa zamjenik arambaše,

- iza momaka slijede tri bubnjara (talambasača) u jednom redu, a iza njih tri trubača u drugom redu,

- zatim slijede alkari na konjima u dva reda, držeći koplje u desnoj ruci uspravno, a posljednji na konju jaše alajčauš.

6. Po dolasku u alkarske dvore, povorka se zaustavlja, alkari sjašu i predaju konje i koplja svojim momcima, a alajčauš vrši pregled onih alkara i momaka koji se već tamo nalaze.

Potom alajčauš pristupa vojvodi i pozdravlja ga desnom rukom na sljepoočnici.

Primivši pozdrav vojvoda otpozdravlja i rukuje se s alajčaušom.

Poslije kraćeg odmora arambaša postrojava momke u dva reda, a alajčauš alkare na konjima u jedan red na mjestu gdje će vojvoda izvršiti smotru.

Kada se iz alkarskih dvora pojavi vojvoda, alajčauš s konja izdaje naredbu: "Mirno, pozdrav!".

Pozdrav se vrši oštrim pogledom i okretom glave prema vojvodi, momci u stavu mirno držeći pušku na lijevom ramenu, a desnu ruku na handžaru, dok alkari pozdravljaju s oborenim kopljem.

Alajčauš na konju s oborenim kopljem dolazi vojvodi i obraća mu se riječima: "Vojvodo, četa alkara i alkarskim momaka postrojena je za Tvoju smotru!".

Potom vojvoda idući pješice u pratnji alajčauša vrši smotru pozdravljajući desnom rukom. Poslije toga zaustavlja se sučelice alkarima i alkarskim momcima te im se obraća riječima: "Alkari i alkarski momci - Sritno!", na što alkari i alkarski momci u jedan glas otpozdravljaju: "I Tebi, Vojvodo!"

Alajčauš zatim naređuje: "Mirno!". Alkari na zapovijed podižu koplja u prvobitan položaj, a momci gledaju pravo.

Tada vojvoda uzjahuje konja i naređuje alajčaušu da povorka krene ka trkalištu.

Alajčauš se potom obraća arambaši: "Arambašo, povorka pokret prema trkalištu!". Nato arambaša naređuje pokret momačke čete koja ide na čelu povorke.

Prigodom smotre vojvoda može isključiti iz Alke one sudionike koji ne mogu otkloniti manjkavost na odjeći, opremi ili naoružanju, ili pak zbog neprimjerenog stanja u kome se nalaze.

Alkar i momak koji ne dođe na smotru ne može sudjelovati u Alki.

7. Za vrijeme dok vojvoda vrši počasnu smotru, iz alkarskih dvora prema trkalištu kreću: predstavnik pokrovitelja Alke, predsjednik Upravnog odbora Viteškog alkarskog društva, članovi Časnog suda i svi uzvanici. Kad stignu na trkalište zauzimaju svoja mjesta u odgovarajućim ložama.

8. Pola sata ili sat prije počasne smotre glazba kreće iz alkarskih dvora kroz grad Sinj na trkalište i zauzima svoje mjesto na tribinama, te sviranjem uveseljava posjetitelje do dolaska alkarske povorke.

9. Nakon izvršene smotre povorka kreće na trkalište.

Redosljed povorke je sljedeći:

- na čelu su momci u dvoredu, između prve dvojice momaka ide arambaša, a na kraju između dvojice zadnjih momaka ide podarambaša,
- slijede trojica bubnjara u jednom redu, a iza njih trojica trubača u drugom redu,
- zatim slijedi barjaktar koji u ruci nosi barjak, u pratnji dvojice do šestorice pratilaca s isukanim sabljama, svi na konjima,
- štitonoša, držeći štit uspravno na prsima, između dvojice buzdovandžija,
- slijede dva momka koji vode edeka, držeći ga svaki sa strane za uzdu,
- vojvodin ađutant na konju s isukanom sabljom,
- vojvoda na konju,
- ostali alkari na konjima u dva reda držeći koplje u desnoj ruci uspravno.

Momački korak se izvodi neusiljenom i dostojanstvenom kretnjom u nešto oštrijem hodu, uzdignute glave, malo savijajući koljeno, ne podižući stopalo visoko od zemlje.

10. U tako svečanom rasporedu, uz zvuke truba i bubnjeva, alkarska povorka prolaskom preko središnjega gradskog trga alkarskim pozdravom iskazuje štovanje Čudotvornoj Gospi Sinjskoj ispred njezina Svetišta, a onda produžava prema Petrovcu i Alkarskom trkalištu.

Cijela povorka produžava do početka trkališta a zatim se vraća i zaustavlja kad vojvoda dođe ispred svečane lože.

Momci se poredaju s obje strane trkališta, sučelice jedni drugima.

Tu se raspoređuju edek, barjaktar i pratnja okrenuta svečanoj loži.

Alkari se poredaju u jedan red na konjima od konopa prema početku trkališta, okrenuti svečanoj loži.

Svira se himna "Lijepa naša domovino". Za vrijeme himne pozdravljaju:

Vojvoda desnom rukom, pratioci s isukanim sabljama oborenim prema zemlji, momci u stavu mirno, a alkari s oborenim kopljima.

Na isti način odaju se počasti.

Nakon sviranja himne vojvoda na konju drži kraći svečani govor u kojem na samom početku ponaosob pozdravlja predstavnika pokrovitelja Alke, ostale uzvanike, goste i narod pozdravlja ne navodeći imena. U svom kratkom govoru osvrće se na pobjedu Sinjana i Cetinjana nad Turcima daleke 1715. godine, na borbu naroda Sinjskog kraja za slobodu, te govori o aktualnoj društvenoj situaciji. Na kraju alkarsko natjecanje proglašava otvorenim.

Poslije održanog govora vojvoda i dio pratnje sjahaju s konja koje preuzimaju njihovi momci i odvođe ih na za to određeno mjesto na kraju trkališta. Vojvoda pregledava kako je alka namještena i pozdravlja se s namještačem i njegovim pomoćnikom.

Alkari natjecatelji u dvoredu, s alajčaušom na čelu, odlaze na početak trkališta.

Vojvoda, u pratnji svog ađutanta, uspinje se u svoju ložu, pozdravlja članove Časnog suda, nakon čega svi zauzimaju svoja mjesta, a ađutant je iza vojvode desno.

Barjaktar s pratiocima zauzima posebno mjesto u alkarskoj loži.

Istodobno arambaša nadzire postroj momaka s obje strane trkališta, počevši od mjesta gdje je namještena alka pa prema kraju trkališta, i to onim redom kojim će trčati njihovi alkari, kako bi bili spremni prihvaćati koplje.

Dok se nalaze na trkalištu momci drže pušku uz nogu, a arambaša brine o njihovom izgledu i držanju, izdajući im potrebne upute i naredbe.

Štitonoša i buzdovandžije smještaju se ispred alkarske lože, a vodiči edeka odlaze na njima određeno mjesto na kraju trkališta.

11. Svaki put kad alkarska povorka prolazi ispred alkarske lože, sudionici povorke pozdravljaju osobe u svečanoj i vojvodinoj loži. Vojvoda, alkari i arambaša pozdravljaju najprije one u svečanoj loži, a zatim nazočne u vojvodinoj loži. Svaki red momaka pozdravlja samo one uzvanike u svečanoj, odnosno vojvodinoj loži pored kojih prolaze. Pozdravlja se na sljedeći način: vojvoda kretom glave i desnom rukom na sljepoočnici, alkari kretom glave i kopljem oborenim k zemlji, barjaktar malim nagibom zastave prema naprijed i kretom glave, ađutant i pratitelj barjaktara kretom glave i oborenom sabljom, a arambaša i momci kretom glave i oštrim pogledom.

12. Alajčauš, koji je s ostalim alkarima odjašao do početka trkališta odmah sjahuje i pješice, lijevom stranom trkališta, vraća se do alke.

Dolaskom do alke alajčauš, koji je odgovoran za ispravno odvijanje natjecanja, najprije pregleda je li alka u redu namještena (visinu alke i način učvršćivanja konopa), a s arambašom utvrđuje jesu li momci spremni za početak trke.

Utvrdivši da je sve pripravno za natjecanje, alajčauš dolazi pred vojvodu koji ustaje, pozdravlja ga te mu se obraća riječima: "Vojvodo, sve je spremno za početak prve trke ... Alke, očekujem Tvoju zapovijest!", na što mu Vojvoda naređuje: "Neka prva trka otpočne!". Primivši naredbu alajčauš odgovara: "Na zapovijest", istodobno pozdravljajući vojvodu koji mu otpozdravlja.

Kad je alajčauš primio naredbu za početak trke, naređuje trubaču da svira poziv za trku.

Na znak trube, alkar na mjestu odakle otpočinje trka pozdravlja s konja alkare sa "Zdravo!", podbada konja tako da konj počne trčati punim galopom od Biljega do alke. Cijelo vrijeme trke do alke konj mora biti u punom galopu, a poslije gađanja alkar postepeno smanjuje brzinu zaustavljajući ga na kraju trkališta.

Približavajući se na oko 20 m od alke, alkar postavlja koplje u položaj za gađanje.

Od trenutka kad alkar podbode konja za trku pa sve dok nije prošao ispod mjesta gdje je namještena alka, gađajući u nju, vojvoda, alajčauš i Časni sud motre je li trka ispravna i nije li što palo s konja ili alkara od njihove opreme, ometa li što trku, kao i je li alkar odnio alku na koplju ili nije.

Ako je alkar odnio alku, on na kojih 120 m od alke zaustavlja konja, okreće se i vraća na mjesto gdje se namješta alka i polaganjem koplja lagano je spušta, tako da Časni sud i vojvoda mogu vidjeti koliko je punata postigao.

Namještač alke, okrenut Časnom sudu, glasno uzvikuje koliki je broj punata alkar postigao. To isto čini i kad je alkar promašio ili oborio alku.

Potom alkar položenim kopljem i kretom glave pozdravlja nazočne u svečanoj loži, vojvodu i Časni sud, vraća koplje u uspravni položaj, okreće konja, dobacuje koplje momku i oba napuštaju trkalište.

Ukoliko alkar ne odnese alku, ne vraća se natrag već odlazi na mjesto sakupljanja na kraju trkališta, dok momak ubrzanim korakom ide za njim, uzima mu konja i koplje, a alkar se vraća na trkalište u alkarsku ložu.

13. Alkaru koji pogodi u jedan od četiri razdjela alke i pri tome alka ostane na koplju, punti se računaju ovako:

- a) pogodak u "u sridu" (u mali obruč) donosi tri punta,
- b) pogodak u gornji razdjel koji se nalazi u okomici "sride" donosi dva punta,
- c) pogodak u ostala dva razdjela koja se nalaze pobočno od okomice "sride" donose po jedan punat.

Ako alkar pogodi i odbaci alku, a zatim u zraku pogodi u bilo koji od razdjela i alka mu ostane na koplju, tada mu se na broj punata dobivenih pogotkom dodaju još tri dopunska punta.

Nakon svakog pogotka alke "u sridu" zasniva glazba i pucaju mačkule na Gradu.

14. Poslije završetka prve trke štitonoša s buzdovandžijama te alkari poredani u dva reda odlaze iz lože pješice prema kraju trkališta da bi se pripremili za sljedeću trku. Nakon toga četa momaka, edek s vodičima, štitonoša s buzdovandžijama, bubnjari (talambasači) i trubači, te alkari oblikuju povorku koja odlazi na početak trkališta gdje alkari ostaju, a ostali se sudionici povorke vraćaju na svoja mjesta.

Ovo se ponavlja nakon završene druge trke.

U drugoj i trećoj trci natjecanje se obavlja kao i u prvoj trci.

Na osnovi ocjena Časnog suda, a po broju postignutih punata u prve dvije trke, vojvoda može odlučiti da u trećoj trci ne sudjeluju oni alkari koji nisu stekli uvjete da postanu slavodobitnici. Kada okolnosti nalažu vojvoda u suglasnosti sa Časnim sudom

može odlučiti da momačka četa, edek s vodičima, štitonoša s buzdovandžijama, bubnjari (talambasači) i trubači ne sudjeluju u povorci za drugu i treću trku.

Vojvoda također može izmijeniti i redosljed alkara u trećoj trci.

U tijeku natjecanja alkar može vojvodi očitovati želju da u istoj ne sudjeluje.

15. Alkaru čiji konj od Biljega do namještene alke ne postigne predviđenu brzinu, puniti postignuti u toj trci poništavaju se i nema pravo istu trku ponoviti. Odluku o tome donosi Časni sud.

Časni sud u dogovoru s alkarskim vojvodom, a na temelju brzina trčanja konja postignutih na provama, svake godine prije održavanja Bare, određuje najmanju brzinu trčanja.

Ako alkar primijeti da mu konj sporo trči ili mu se ne ponaša prema ustaljenim pravilima natjecanja, a on protrči ispod alke s položenim kopljem u razini glave konja, a Časni sud ocijeni da za to nije krivica alkara, stječe pravo još jednom trku ponoviti. Ako mu se isto dogodi još u jednoj trci, tada nema pravo dalje sudjelovati u natjecanju, ali se ne isključuje iz alkarske povorke.

16. Ako alkaru, koji je već otpočeo trku, a prije nego pogodi alku, padne bilo koji dio osobne opreme ili opreme njegova konja, poništavaju mu se puniti postignuti u toj trci i nema pravo istu ponoviti, o čemu odlučuje Časni sud.

Ako alkar pritom protrči ispod alke, s položenim kopljem u razini konjske glave, a Časni sud ocijeni da se to nije dogodilo krivicom alkara, alkar ima pravo ponoviti tu trku još jedanput.

Ako se alkaru isto ponovi još u jednoj trci, tada gubi pravo na dalje sudjelovanje u natjecanju, ali se ne isključuje iz alkarske povorke.

17. Časni sud neće alkaru priznati osvojene puniti niti dopustiti ponavljanje trke u sljedećim slučajevima:

- ako se alkaru u tijeku trke nakrivi sedlo te ne može upravljati kopljem, bez obzira je li uspio zaustaviti konja, protrčati ispod alke, pogoditi alku ili ne,

- protrči li alkar bez kojeg dijela svoje opreme ili opreme konja,

- kad svojim trčanjem na trkalištu izazove bilo kakav poremećaj i postane uzročnikom događaja koji nije doličan viteškom natjecanju,

- ako učini takvo djelo koje prelazi norme doličnog ponašanja i izazove negodovanje nazočnih,

- ako umjesto gađanja alkar namjerno gađa alku ne bi li je odbacio pa ponovno uhvatio,

- ako se na znak trube s početka trkališta uputi sa zakašnjenjem većim od 60 sekundi,

- pođe li alkar u trk prije nego ga alajčauš znakom trube pozove,

- ako alkar protrči, a nije bio njegov red za trku.

18. Ako za vrijeme trke alkaru spadne kalpak a ostane visjeti na vratu, jer je bio vezan ispod brade, Časni sud će odobriti da ponovi trku ukoliko je spustio koplje ispod alke, a ako gađa, punti će mu se poništiti bez prava ponavljanja.

19. Ako alkaru ispadnu noge iz uzengija pa držanjem na konju ostavlja nepriličan dojam, Časni sud može odobriti ponavljanje trke ukoliko je alkar spustio koplje u visini glave konja pri prolasku ispod alke, a ukoliko je gađao punte mu neće priznati, niti ima pravo trku ponoviti.

20. Ako alkar upadljivo surovo i nemilosrdno postupi sa svojim konjem Časni sud će upozoriti vojvodu na takav postupak kako bi on poduzeo odgovarajuće mjere.

21. Ometa li netko alkara pri trčanju i gađanju, pretrčavanjem preko staze, bacanjem nekog predmeta, pomicanjem konopca od alke, iznenadnim pucanjem i sl., Časni sud će odobriti alkaru da trku ponovi ukoliko on to želi.

22. Posrne li ili "propadne" konj pred alkom, a alkar ipak gađa, bez obzira da li je alku pogodio ili ne Časni sud može alkaru dopustiti da trku ponovi ukoliko to želi.

23. Ako se alkaru na znak trube za početak trke konj toliko uzbuni da u nagonjenju prijeđe trećinu staze pa tek onda počne galopirati, alkaru se punti neće priznati. Ali ako protrči ispod alke, Časni sud može odobriti da trku ponovi ukoliko ocijeni da to nije alkarova krivica.

24. Ako se alkaru dogodi bilo što nakon prolaska ispod konopa odnosno ispod obješene alke, Časni sud će ocijeniti okolnosti i izreći javnu ocjenu ili pak predložiti vojvodi kako postupiti, što ne utječe na stečene punte u toj trei.

25. Slavodobitnik u natjecanju jest onaj alkar koji u tri trke postigne najveći broj punata.

Ako dva ili više alkara nakon tri trke imaju isti broj punata, natjecanje se mora nastaviti između njih pripetavanjem sve dok jedan od njih ne osvoji najveći broj punata.

26. Sudjelujući u povorci i trci alkari i momci moraju očitovati ozbiljnost i dostojanstveno držanje svojstveno alkaru i alkarskom momku, i dužni su bez pogovora izvršavati sve odluke vojvode, alajčauša, arambaše i Časnog suda.

27. Na kraju treće trke, ukoliko dva ili više alkara imaju isti broj punata, vojvodin ađutant dolazi s vrha trkališta pred vojvodinu ložu i pozdravlja ga sabljom. Pritom umiruje konja i okreće ga čelom prema vojvodinoj loži, podiže sablju u visini očiju, okreće je desno i oštro zasijeca prema zemlji.

Nakon pozdrava izvješćuje vojvodu riječima: "Vojvodo, nakon treće trke alkari imaju isti broj punata, očekujem Tvoju zapovid". Vojvoda na to odgovara: "Neka se pripetavaju do kraja".

Primivši vojvodinu naredbu, ađutant odgovara: "Na zapovid, vojvodo", potom pozdravi sabljom, okreće konja na lijevu stranu i laganim galopom ili kasom odlazi prema kraju trkališta gdje alkarima koji imaju isti broj punata prenosi vojvodinu zapovid da se pripetavaju do kraja.

Na kraju natjecanja vojvodin ađutant na isti način dolazi vojvodi i izvještava ga riječima: "Vojvodo, natjecanje za Alku je završeno, alkar

ima najveći broj punata. Očekujem Tvoju zapovijed!" Vojvoda mu izdaje sljedeću zapovijed: "Dovedi mi alkara", a alajčaušu naređuje: "Postroji alkarsku povorku na vrhu trkališta! "

Dok svi alkari i momci postrojeni u dvoredu idu k vrhu trkališta, vojvoda ostaje u loži očekujući dolazak povorke.

Na čelu alkarske čete u desnom redu jaši pobjednik, a u lijevom redu vojvodin ađutant. Kad čelo alkarskog dijela povorke stigne do vojvodine lože, cijela povorka se zaustavlja.

Tada ađutant izvještava vojvodu ovim riječima: "Vojvodo, doveo sam Ti alkara"! " Vojvoda na to odgovara: "Dodaj mi koplje junaka"! "

Istodobno se alkarov momak približava pobjedniku, uzima od njega koplje, prilazi u alkarsku ložu, prinosi vrh koplja i drži ga dok vojvoda postavlja hrvatski plamenac – trobojnicu i proglašava slavodobitnika uz čestitku.

Taj svečani čin popraćen je pucnjima mačkula s bedema starog Grada.

28. Poslije svečanog proglašenja slavodobitnika vojvodin ađutant i alkar slavodobitnik okreću konje prema svečanoj loži. Tada ađutant pozdravlja predstavnika pokrovitelja Alke na isti način kao i vojvodu izvještavajući ga riječima: "Gospodine, doveo sam Vam slavodobitnika Alke, alkara"! " Potom predstavnik pokrovitelja ALKE, uz prigodan govor, čestita alkaru slavodobitniku na pobjedi i uručuje mu osobno dar pokrovitelja. Slavodobitnik se zahvaljuje predstavniku pokrovitelja ALKE, nakon čega momak slavodobitnika prilazi svečanoj loži i prima dar pokrovitelja.

Taj čin praćen je pucnjima mačkula s bedema starog Grada.

29. Poslije predaje dara vojvoda uzjahuje konja i cijela povorka produžava k početku trkališta gdje se okreće i istim redosljedom i istim putem kojim je došla napušta trkalište i preko središnjega gradskog trga, uz pozdrav Svetištu Gospe Sinjske, prati alkarskog vojvodu do alkarskih dvora. Poslije toga povorka prati slavodobitnika i alajčauša do njihovih domova, a potom se razilaze.

Ako se stan ili kuća slavodobitnika nalaze izvan starog Sinja, što od davnih dana obuhvaća područje omeđeno sa četiri mosta, tada povorka prati slavodobitnika do njegova privremenog boravišta, koje on sam izabere (kod svoje rodbine ili u alkarskim dvorima), a u okviru grada Sinja.

30. Nakon ispraćaja završava se svečanost alkarskih natjecanja, poslije čega se alkari i alkarski momci raspremaju, a konje vraćaju u njihove nastambe.

31. Alkari i alkarski momci, kao i drugi sudionici alkarske povorke, dužni su alkarsku odoru i opremu uredno očišćenu vratiti Viteškom alkarskom društvu tjedan nakon završetka ALKE.

32. Najkasnije tri dana poslije završetka ALKE održava se sastanak na kojem se analiziraju alkarske svečanosti. Sastanku su nazočni članovi Upravnog odbora, Časnog suda, predstavnici vlasti, sredstava javnog priopćavanja, pobjednici Bare i Čoje, slavodobitnik ALKE, kao i druge osobe na poziv Upravnog odbora.

Tom prigodom vojvoda uručuje priznanje pobjednicima Bare i Čoje te slavodobitniku ALKE i njihovim momcima.

Ovom se prigodom uručuju i ostala priznanja i darovi.

33. Ova Pravila usvojena su na Skupštini Viteškog alkarskog društva održanoj 19. prosinca 1992. godine.

Broj: 43/92

Sinj, 19. prosinca 1992.

Predsjednik
VITEŠKOG ALKARSKOG DRUŠTVA
SINJ Ante Boko, v. r.